

Indekstal i samfundet

Thomas Rasmussen og Henrik Søgaard Hansen

Sct. Knuds Gymnasium i Odense

tr@sctknud-gym.dk og hs@sctknud-gym.dk

Introduktion

Følger lønudviklingen for den enkelte lønmodtager prisudviklingen for fødevarer generelt?

Projektet kan hentes her: kortlink.dk/tbd4

Indekstal kan give et overblik over vores umiddelbare købekraft som forbruger. Hvis vores løn er steget med 3% men fødevarerne er steget med 4%, så er vores købekraft formindsket selv om vi har fået flere penge.

Teori

Indekstal er beregninger, som viser de procentvise ændringer i en talrække. Indekstal er således en omregning af de absolutte tal til procenttal.

Med udgangspunkt i et basistal, der sættes lig med 100, udtrykkes alle de andre tal som procenter heraf. Den herved fremkomne talrække kaldes et (simpelt) indeks.

Indekstallet bestemmes ved formlen:

$$\text{Indekstal}_{\text{aktuelt år}} = \frac{\text{aktuelt år}}{\text{basis år}} \cdot 100$$

Hvis vi skal sammenholde flere varegrupper, som eksempelvis forbrugerprisindekset gør, så benytter vi os af et vejet indekstal.

Det er klart at meget tunge poster, skal vægte tungere end lette poster, så vi kan ikke bare tage et direkte gennemsnit af indekstallene for de enkelte poster.

Forbrugerindekset (via QR) er eksempel på dette.

Vi omregner vores poster til procent ud af den samlede udgift. Denne procent er så den andel som posten får lov til at bidrage med ud fra dets indekstal.

Forløbsbeskrivelse

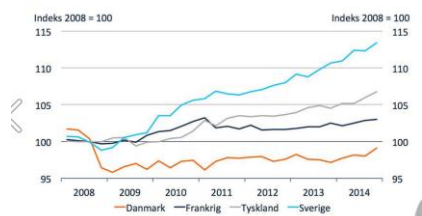
Forløbet ligger i forlængelse af forløbet ”Gini-koefficienten i Danmark 1990-2018”.

Forløbene i fagene lå ikke parallelt men forskudt med en uges tid, hvilket egentlig fungerede ret godt (refleksionstid).

I samfundsfag skulle eleverne arbejde med indeksering af GK i Danmark i den givne

periode. I forlængelse heraf valgte eleverne egne områder eks. udviklingen af fattige i Danmark, at indekser og belyse.

Figur 1.1: Privatforbrug i udvalgte OECD-lande, 2008-2014

I matematik blev indekstals beregninger gennemgået og købekraft eksemplificeret via lønudvikling kontra vareprisudvikling. I forlængelse af indekstal blev begrebet vejet indekstal gennemgået og eleven skulle beregne vejet indekstal for eks. samlede biludgifter. Der blev draget paralleller til inflation og forbrugerindeks.

Konklusion

Eleverne fik en god fornemmelse for indekstal og hvordan disse bliver brugt i statistikker.

Det havde ikke været nødvendigt at have et forløb med GK som optakt, men gav en god tråd i opgaven og fagene. Dog gav det et nuanceret billede af ændringerne i GK og visualiseringen af dette.

Litteratur

Til GK beregning: kortlink.dk/tbcw

Beregning af indekstal: kortlink.dk/ssrr

Video: kortlink.dk/tbcx